

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: АРА-2025/145/-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.open.audit.mn

Архангай аймаг
2026 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа

Утас: 7033-3141

Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn

Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар

Утас: 7033-2860

Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Н.Алтантуяа

Утас: 7033-3019

Цахим хаяг: Altantuyan@audit.gov.mn

Агуулга

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	6
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	7
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	10
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	11
3.1 Албан шаардлага.....	11
4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	12

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2026.01.25 № 98

танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тайлант жилийн эцсээрх санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг бүх материаллаг талаар нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

- Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 153,000.0 мянган төгрөгийн өртөгтэй 9 төсөл арга хэмжээнд багц тендер зарлалгүйгээр шууд худалдан авалт хийсэн байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1, 10.3,10.5, 48 дугаар зүйлийн 48.2.1 дэх заалтууд, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны “Худалдан авах ажиллагаанд баримтлах төсөвт өртгийн дээд хязгаар тогтоох тухай” 02 дугаар тогтоолын 2 дахь заалтыг зөрчсөн бөгөөд санхүүгийн тайлагналын иж бүрэн байх, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Дээрх зөрчил нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд дангаар буюу нийт дүнгээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөтэй боловч өргөн тархаагүй байна.

Аудитын гол асуудал

Тус байгууллага нь МУЗЗНДНТУТХ-ийн 67 дугаар зүйлд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллаж, тайлангийн жилд орон нутгийн төсвөөс 1,585,488.1 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтээр 4,903.7 мянган төгрөг, төсөвт байгууллагын өөрийн орлогоор 10,611.2 мянган төгрөг, нийт 1,601,003.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, 1,445,223.6 мянган төгрөгийг зарцуулж, 155,779.4 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 9 зорилтын хүрээнд 100 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, хэрэгжилтийг сумын Засаг даргаас 88.3 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Балансын зүйл	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
33	АВЛАГА	1,273,889.08	-
335	Бусад авлага	1,273,889.08	-
3351	Байгууллагаас авах авлага	1,273,889.08	-
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	72,342,823.20	105,637,723.20
354	Хангамжийн материал	72,342,823.20	105,637,723.20
3541	Бичиг хэргийн материал	2,462,775.00	2,898,675.00
3542	Аж ахуйн материал	24,588,048.20	20,474,048.20
3543	Сэлбэг хэрэгсэл	445,000.00	-
3545	Барилгын засварын материал	12,362,000.00	10,754,000.00
3547	Бусад хангамжийн материал	32,485,000.00	71,511,000.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	4,634,000.00	-
363	Тэжээлийн нөөц	4,634,000.00	-
I	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	78,250,712.28	105,637,723.20
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,306,948,549.89	3,108,820,508.09
392	Биет хөрөнгө	3,270,296,383.22	3,072,168,341.42
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,080,507,408.00	1,080,825,353.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-229,804,703.88	-269,740,495.45
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	570,862,427.00	570,862,427.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-189,556,529.46	-277,736,514.74
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	152,147,679.00	179,017,679.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-62,208,734.83	-80,865,286.68
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	35,717,900.00	36,897,900.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-12,263,942.46	-15,836,499.09
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	3,210,868,632.25	3,332,228,632.25
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,286,188,652.40	-1,483,573,281.87
39217	Ном	214,900.00	88,428.00
393	Биет бус хөрөнгө	36,652,166.67	36,652,166.67
39301	Программ хангамж	5,215,000.00	2,700,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,960,833.33	-2,445,833.33
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	36,398,000.00	36,398,000.00
II	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,306,948,549.89	3,108,820,508.09
III	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	3,385,199,262.17	3,214,458,231.29
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	-	1,030,000.00
413	Өглөг	-	1,030,000.00
4136	Бусад өглөг	-	1,030,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	1,030,000.00
IV	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		1,030,000.00
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	3,385,199,262.17	3,213,428,231.29
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	374,736,782.32	374,736,782.32
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,646,148,094.66	2,485,353,202.60
5121	Өмнөх үеийн үр дүн	2,646,148,094.66	2,657,124,233.48
5122	Тайлант үеийн үр дүн	-	-171,771,030.88
513	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	364,314,385.19	353,338,246.37
V	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	3,385,199,262.17	3,213,428,231.29
VI	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	3,385,199,262.17	3,214,458,231.29

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,256,300,658.00	1,590,391,831.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	65,567,558.00	4,903,731.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	9,544,299.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	38,344,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,645,259.00	4,903,731.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	15,034,000.00	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,190,733,100.00	1,585,488,100.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,190,733,100.00	1,585,488,100.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	552,364,924.00	76,726,174.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	552,364,924.00	76,726,174.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	8,189,494.00	10,611,174.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,189,494.00	10,611,174.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	509,056,430.00	21,200,000.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	35,119,000.00	44,915,000.00
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,808,665,582.00	1,667,118,005.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,609,493,907.68	1,792,420,183.60
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,515,686,631.81	1,619,787,806.21
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	683,506,183.00	747,030,463.00
210101	Үндсэн цалин	426,500,896.00	450,867,780.00
210102	Нэмэгдэл	228,076,537.00	270,771,698.00
210104	Урамшуулал	28,928,750.00	25,390,985.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	84,131,384.05	94,903,449.69
210201	Тэтгэврийн даатгал	57,057,321.31	65,012,149.69
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,862,495.33	7,472,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,418,047.75	3,736,400.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,358,702.75	3,736,400.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,434,816.91	14,945,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	33,600,000.00	58,733,862.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	16,176,900.00	31,464,130.00
210302	Түлш, халаалт	17,293,100.00	27,269,732.00
210303	Цэвэр, бохир ус	130,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	49,796,683.00	54,409,596.00
210401	Бичиг хэрэг	4,177,186.00	7,093,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	22,343,004.70	23,696,550.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,840,000.00	4,308,000.00
210404	Ном, хэвлэл	96,000.00	48,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	14,140,257.30	15,045,246.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	5,200,235.00	4,218,400.00
2105	Нормативт зардал	-	400,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	400,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	70,100,750.00	86,547,200.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	12,690,000.00	-
210604	Урсгал засвар	57,410,750.00	86,547,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	12,790,500.00	16,969,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	12,790,500.00	16,969,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	119,184,967.00	151,456,112.00

Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	117,485,967.00	147,206,661.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	258,300.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	500,000.00	347,976.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	176,000.00	375,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210807	Газрын төлбөр	73,000.00	1,318,175.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх		1,500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	462,576,164.76	409,337,323.52
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	80,747,508.00	41,868,934.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,355,500.00	2,709,200.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	378,473,156.76	364,759,189.52
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	93,807,275.87	172,632,377.39
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	66,731,900.00	16,853,002.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	17,509,900.00	-
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	45,222,000.00	7,260,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,000,000.00	9,593,002.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	27,075,375.87	155,779,375.39
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	26,775,375.87	155,779,375.39
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300,000.00	-
	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	20,000,000.00	-
	Дотоод эх үүсвэрээр	20,000,000.00	-
221001	Их засвар	20,000,000.00	-
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,629,493,907.68	1,792,420,183.60
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	179,171,674.32	-125,302,178.60
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	46,468,852.28
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	-	46,468,852.28
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	-46,468,852.28
V	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	179,171,674.32	-171,771,030.88

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	1,264,490,152.00	1,601,003,005.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	8,189,494.00	10,611,174.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	8,189,494.00	10,611,174.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	8,189,494.00	10,611,174.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,189,494.00	10,611,174.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,256,300,658.00	1,590,391,831.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	65,567,558.00	4,903,731.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	9,544,299.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	38,344,000.00	-
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,645,259.00	4,903,731.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	15,034,000.00	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,190,733,100.00	1,585,488,100.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,190,733,100.00	1,585,488,100.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,198,910,152.00	1,410,133,005.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,198,910,152.00	1,410,133,005.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,105,102,876.13	1,237,500,627.61
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	684,070,470.76	747,245,423.61

Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210101	Үндсэн цалин	437,110,700.76	427,557,947.00
210102	Нэмэгдэл	212,569,502.00	272,478,617.00
210104	Урамшуулал	34,390,268.00	47,208,859.61
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	84,728,485.37	93,410,400.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	58,006,551.19	63,519,100.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,824,300.13	7,472,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,859,129.84	3,736,400.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,525,792.40	3,736,400.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,512,711.81	14,945,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	33,600,000.00	59,408,862.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	16,176,900.00	32,139,130.00
210302	Түлш, халаалт	17,293,100.00	27,269,732.00
210303	Цэвэр, бохир ус	130,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	46,465,862.00	53,628,000.00
210401	Бичиг хэрэг	3,585,600.00	4,609,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	20,840,200.00	22,491,684.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,840,000.00	4,320,000.00
210404	Ном, хэвлэл	96,000.00	48,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	17,066,062.00	20,230,666.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,038,000.00	1,928,650.00
2105	Нормативт зардал	-	535,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	535,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	58,000,000.00	79,349,450.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	14,000,000.00	-
210604	Урсгал засвар	44,000,000.00	79,349,450.00
2107	Томилолт, зочны зардал	12,790,500.00	16,969,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	12,790,500.00	16,969,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	114,575,259.00	151,331,112.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	111,376,259.00	147,206,661.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	258,300.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	500,000.00	347,976.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	176,000.00	250,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210807	Газрын төлбөр	73,000.00	1,318,175.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,500,000.00	1,500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	70,872,299.00	35,622,580.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	67,042,299.00	30,885,880.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,830,000.00	4,736,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	93,807,275.87	172,632,377.39
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	66,731,900.00	16,853,002.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	17,509,900.00	-
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	45,222,000.00	7,260,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,000,000.00	9,593,002.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	27,075,375.87	155,779,375.39
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	26,775,375.87	155,779,375.39
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300,000.00	-
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	65,580,000.00	190,870,000.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	65,580,000.00	190,870,000.00
	Дотоод эх үүсвэрээр	65,580,000.00	190,870,000.00
221001	Их засвар	20,000,000.00	-
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	45,580,000.00	190,870,000.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-65,580,000.00	-190,870,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	-	-
31	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
31	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Д/Д	Үзүүлэлт	Засгийн газрын сан	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	ЗГ-н хувь оролцооны дүн
1	2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	374,736,782.32	364,314,385.19	2,646,148,094.66	3,385,199,262.17
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			10,976,138.82	10,976,138.82
3	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт		-10,976,138.82		-10,976,138.82
4	Тайлант үеийн үр дүн			-171,771,030.88	-171,771,030.88
5	2025 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	374,736,782.32	353,338,246.37	2,485,353,202.60	3,213,428,231.29

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Д/Д	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү дүн	Хувь
1	ТАТААС, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,586,052,100.00	1,429,708,724.61	156,343,375.39	90.14
132	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,586,052,100.00	1,429,708,724.61	156,343,375.39	90.14
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,586,052,100.00	1,429,708,724.61	156,343,375.39	90.14
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	8,500,000.00	10,611,174.00	-2,111,174.00	124.84
1E+06	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,500,000.00	10,611,174.00	-2,111,174.00	124.84
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,594,552,100.00	1,440,319,898.61	154,232,201.39	90.33
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,516,552,100.00	1,391,319,898.61	125,232,201.39	91.74
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,497,522,100.00	1,374,466,896.61	123,055,203.39	91.78
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	747,282,900.00	747,245,423.61	37,476.39	99.99
210101	Үндсэн цалин	419,282,900.00	427,557,947.00	-8,275,047.00	101.97
210102	Нэмэгдэл	255,000,000.00	272,478,617.00	-17,478,617.00	106.85
210104	Урамшуулал	73,000,000.00	47,208,859.61	25,791,140.39	64.67
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	93,410,400.00	93,410,400.00		100
210201	Тэтгэврийн даатгал	63,519,100.00	63,519,100.00		100
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,472,800.00	7,472,800.00		100
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,736,400.00	3,736,400.00		100
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,736,400.00	3,736,400.00		100
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,945,700.00	14,945,700.00		100
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	94,162,400.00	59,408,862.00	34,753,538.00	63.09
210301	Гэрэл, цахилгаан	43,092,000.00	32,139,130.00	10,952,870.00	74.58
210302	Түлш, халаалт	50,470,000.00	27,269,732.00	23,200,268.00	54.03
210303	Цэвэр, бохир ус	600,400.00	-	600,400.00	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	62,814,900.00	51,654,800.00	11,160,100.00	82.23
210401	Бичиг хэрэг	6,060,000.00	4,609,000.00	1,451,000.00	76.06
210402	Тээвэр, шатахуун	27,600,000.00	20,728,484.00	6,871,516.00	75.1

Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,286,300.00	4,110,000.00	176,300.00	95.89
210404	Ном, хэвлэл	192,000.00	48,000.00	144,000.00	25
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	22,156,600.00	20,230,666.00	1,925,934.00	91.31
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,520,000.00	1,928,650.00	591,350.00	76.53
2105	Нормативт зардал	800,000.00	535,000.00	265,000.00	66.88
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	800,000.00	535,000.00	265,000.00	66.88
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	194,949,500.00	160,219,450.00	34,730,050.00	82.19
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	70,100,000.00	60,100,000.00	10,000,000.00	85.73
210602	Тавилга	5,500,000.00	770,000.00	4,730,000.00	14
210604	Урсгал засвар	119,349,500.00	99,349,450.00	20,000,050.00	83.24
2107	Томилолт, зочны зардал	19,380,000.00	16,969,800.00	2,410,200.00	87.56
210702	Дотоод албан томилолт	19,380,000.00	16,969,800.00	2,410,200.00	87.56
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	240,472,000.00	209,400,581.00	31,071,419.00	87.08
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	232,822,000.00	205,276,130.00	27,545,870.00	88.17
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000.00	258,300.00	41,700.00	86.1
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,650,000.00	347,976.00	1,302,024.00	21.09
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	250,000.00	250,000.00		100
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00		100
210807	Газрын төлбөр	3,500,000.00	1,318,175.00	2,181,825.00	37.66
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,500,000.00	1,500,000.00		100
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	44,250,000.00	35,622,580.00	8,627,420.00	80.5
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	38,250,000.00	30,885,880.00	7,364,120.00	80.75
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,000,000.00	4,736,700.00	1,263,300.00	78.95
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	19,030,000.00	16,853,002.00	2,176,998.00	88.56
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	19,030,000.00	16,853,002.00	2,176,998.00	88.56
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	7,260,000.00	7,260,000.00		100
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	11,770,000.00	9,593,002.00	2,176,998.00	81.5
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	78,000,000.00	49,000,000.00	29,000,000.00	62.82
	Дотоод эх үүсвэрээр	78,000,000.00	49,000,000.00	29,000,000.00	62.82
220001	Барилга байгууламж	78,000,000.00	49,000,000.00	29,000,000.00	62.82
2	НИЙТ ЗАРЛАГЫН ДҮН	1,594,552,100.00	1,440,319,898.61	154,232,201.39	90.33
2	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО		1		100
3	Төсвийн байгууллага		1		100
5	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	25	26	-1	104
6	Удирдах ажилтан	10	10		100

Архангай аймгийн Тариат сумын ЗДТГ-ын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

7	Гүйцэтгэх ажилтан	8	8		100
8	Үйлчлэх ажилтан	7	7		100
9	Гэрээт ажилтан		1	-1	
24	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	25	26	-1	104
25	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	8	8		100
33	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	7	7		100
34	Гэрээт ажилтан		1	-1	
35	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	9	9		100

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Д/Д	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
1	ТАТААС, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,903,731.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,903,731.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,903,731.00
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,903,731.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,903,731.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,903,731.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,973,200.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,763,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	210,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,930,531.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,930,531.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГЫН ДҮН	4,903,731.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-

• 3.

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар алдаа¹ илрээгүй. Харин аудитаар залруулаагүй 153,000.0 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрч, 1 албан шаардлага хүргүүлээ.

Аудитаар залруулагдаагүй 2 зөрчилтэй асуудлын материаллаг алдаа зөрчил нь 153,000.0 мянган төгрөг бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд тооцсон материаллаг байдлын дүн 23,918.3 мянган төгрөгөөс давсан тул **Хязгаарлалттай дүгнэлт** өглөө.

3.1 Албан шаардлага

3.1.1 Сумын ИТХ-ын 2025 оны 07 дугаар сарын 28-ны 30 дугаар тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралт “Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 2025 онд хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний жагсаалт”-аар сургуулийн дүнзэн барилгын дээвэр, дулаалгын засвар 2 ТАХ 40,000.0 мянган төгрөг, жижиг голуудад гүүр тавих 3 ТАХ 38,000.0 мянган төгрөг, багуудад худаг гаргах, засвар тохижилт 4 ТАХ 75,000.0 мянган төгрөг, нийт 153,000.0 мянган төгрөгийн өртөгтэй 9 төсөл арга хэмжээг босго үнэд багтаан жижиглэн хувааж баталсныг ЗДТГ-аас багц тендер зарлалгүйгээр шууд гэрээ байгуулан худалдан авалт хийсэн байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1-д “Захиалагч тендер шалгаруулалтыг энэ хуулийн Дөрөвдүгээр бүлэгт заасан аргаар зохион байгуулна”, 10.3-т “Захиалагч шууд худалдан авах, харьцуулалтын аргыг хэрэглэх зорилгоор батлагдсан төсөвт өртгийг хувааж худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулахыг хориглоно”, 10.5-д “Захиалагч өрсөлдөөнийг дэмжих зорилгоор бараа, ажил, үйлчилгээг зориулалт, нэр төрөл, газар зүйн байрлалыг харгалзан нэг төрлийн болон ижил төстэй байдлаар багцалж болно”, 48 дугаар зүйлийн 48.2.1-д “Худалдан авах ажиллагааг батлагдсан төсөвт багтаан хуульд заасан хугацаанд зохион байгуулах”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны “Худалдан авах ажиллагаанд баримтлах төсөвт өртгийн дээд хязгаар тогтоох тухай” 02 дугаар тогтоолын 2-т “Энэ тогтоолын хавсралтаар тогтоосон төсөвт өртгийн дээд хязгаарыг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаанд мөрдөж ажиллахыг төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах захиалагч нарт, ... даалгасугай” гэж заасныг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэв.

3.1.2 Төсвийн төлөвлөлтийг оновчтой хийгээгүйгээс Сумын ИТХ-ын 2025 оны 07 дугаар сарын 28-ны 30 дугаар тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар “Орон нутгийн төсвийн урьд оны үлдэгдлээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний жагсаалт”-аар баталсан нийт 204,500.0 мянган төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий хөрөнгө оруулалтын шинж чанартай 16 төсөл арга хэмжээг байгууллагын урсгал зардал буюу багаж техник хэрэгсэл, урсгал засвар, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд төлөвлөж, хэрэгжүүлсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1-д “Төсвийг тогтоосон ангиллын дагуу төлөвлөж, гүйцэтгэлийг хэрэгжүүлж, бүртгэн, тайлагнана”, 22.6.3-д “Төсвийн төлөвлөлт, бүртгэл, тайлагналтыг төсвийн ангиллын төрөл тус бүрээр, тэдгээрийн дэлгэрэнгүй ангиллын дагуу бэлтгэх” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлэв.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Шууд худалдан авалт хийсэн	1	153000.0			1	153000.0						
Төсвийн төлөвлөлт оновчгүй	1	0			1	0						
Нийт	2	153000.0			2	153000.0						